

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
18/2884

Vår referanse
18/01088-2/CDG

Dato
11.09.2018

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i egenandelsregisterforskriften

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev datert 26.06.2018 vedrørende forslag til endringer i egenandelsregisterforskriften.

1. Oppsummering av forslaget

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår å endre egenandelsregisterforskriften § 11. Den foreslåtte endringen gir Helsedirektoratet adgang til å utlevere fødselsnumre, ID-numre eller andre hjelpenumre når det er nødvendig for å sammenstille opplysninger i egenandelsregisteret med opplysninger i andre offentlige registre. Resultatet av sammenstillingen skal være anonym statistikk.

Bakgrunnen for forslaget er at departementet har bedt Helsedirektoratet om å vurdere effekter av endringer i frikortordningene, herunder effekten av sosioøkonomiske forhold. For å gjennomføre oppdraget fullt ut, må direktoratet sammenstille opplysninger om inntekt og stønadsinformasjon fra Skattedirektoratet og NAV med opplysninger i Egenandelsregisteret. Egenandelsregisterforskriften § 11 åpner ikke for slik utlevering slik den lyder i dag.

Helse- og omsorgsdepartementet kommer til at pasientjournalloven § 11, hvor egenandelsregisterforskriften er hjemlet, åpner for sammenstilling av helseopplysninger for å produsere statistikk. I begrunnelsen viser departementet til pasientjournalloven §§ 11 tredje ledd og 20, samt til formålsbestemmelsen i egenandelsregisterforskriften § 2. Departementet viser også til Prop. 23 L (2009-2010) punkt 6.2.2, hvor det fremkommer at formålsangivelsen ikke er til hinder for at anonyme opplysninger fra egenandelsregisteret kan gi departementet data som bidrar til god styring av egenandelstaket som et velferdsgode.

Det avgjørende for departementet er at produktet/datasettet som fremkommer som resultat av sammenstillingen er anonym og at prosessen kan skje innenfor reglene om taushetsplikt.

De foreslåtte endringene er ikke begrenset til Helsedirektoratets behov for statistikk for å vurdere effekten av endringer i frikortordningene.

2. Datatilsynets merknader

2.1. Formålsangivelsen

I høringsnotatet punkt 1 er det oppsummert at formålet med utleveringen og sammenstillingen skal være «å utarbeide statistikk for å kunne vurdere og videreutvikle frikortordningene». Denne presiseringen av formålet er ikke gjort i den foreslåtte ordlyden. I den foreslåtte § 11 tredje ledd heter det kun at utlevering av fødselsnummer m.v. kan gjøres «for å utarbeide statistikk.»

Datatilsynet mener at presiseringen i formålsangivelsen må gjenspeiles i ordlyden dersom opplysningene kun skal kunne brukes for å vurdere og videreutvikle frikortordningene. Den foreslåtte ordlyden åpner for formålsutglidning.

2.2. Vurdering av personvernkonsekvenser

I dag kan ikke personopplysninger fra egenandelsregisteret sammenstilles med andre opplysninger, og det er begrensninger knyttet til hvem som kan motta opplysninger fra registeret. Dette følger av egenandelsregisteret § 11.

Den foreslåtte endringen medfører at hvem som helst vil kunne motta fødselsnummer, ID-nummer eller annet hjelpenummer fra egenandelsregisteret når det er nødvendig for å produsere statistikk, forutsatt at mottaker har fått dispensasjon fra taushetsplikten etter helsepersonelloven § 29b. Opplysningene fra registeret vil kunne sammenstilles med opplysninger fra alle andre offentlige registre.

Forslagene medfører store endringer i de registrertes personopplysningsvern sammenlignet med dagens situasjon. For eksempel vil flere personer få tilgang til direkte identifiserbare opplysninger om de registrerte og risikoen for at opplysninger kommer på avveie øker. Dette gjelder selv om sammenstillingen skal skje innenfor reglene om taushetsplikt.

Departementet har imidlertid ikke vurdert hvordan de foreslåtte endringene vil påvirke den enkeltes rett til personopplysningsvern.

Med gjennomføringen av personvernforordningen¹ i norsk rett kom også et skjerpet krav til å vurdere personvernkonsekvensene ved behandling av personopplysninger. Vilklårene for å gjennomføre en vurdering av personvernkonsekvensene er at det er «sannsynlig» at behandlingen vil medføre «høy risiko for fysiske personers rettigheter og friheter», jf. personvernforordningen art. 35 nr. 1. I sannsynlighetsvurderingen skal det blant annet tas hensyn til behandlingens art, omfang, formål og sammenhengen den utføres i.

Datatilsynet mener at Helse- og omsorgsdepartementet må vurdere om det er «sannsynlig» at behandlingen vil medføre «høy risiko for fysiske personers rettigheter og friheter», jf.

¹ Forordning 2016/679 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger er gjennomført i norsk rett gjennom personopplysningsloven § 1.

personvernforordningen art. 35 nr. 1. Dersom det er tilfellet, må det gjennomføres en vurdering av personvernkonsekvensene i tråd med reglene i art. 35 før behandlingen av personopplysningene starter. Vår anbefaling er at denne vurderingen gjøres før det besluttes om endringene eventuelt kan tre i kraft. Om vurderingene ikke gjøres før beslutningen, må dataansvarlig gjøre vurderingen før behandlingen av personopplysninger starter.

2.3. Presisering av hvordan sammenstillingen skal utføres

Det er ikke gitt retningslinjer for hvordan sammenstilling av opplysninger i egenandelsregisteret med opplysninger fra andre registeret skal utføres, hverken i ordlyden eller i høringsnotatet.

Vi mener at ordlyden med fordel kan presisere hvordan sammenstillingen skal gjennomføres, særlig fordi resultatet skal være anonym statistikk. Vi mener det vil være uheldig at den som skal produsere statistikken mottar fødselsnumrene, og at en slik løsning også vil stride mot prinsippet om lagringsbegrensning i personvernforordningen art. 5 nr. 1 bokstav e.

Det er flere måter å unngå at den som skal motta statistikken mottar fødselsnumrene til de registrerte som inngår i datasettet. Det kan for eksempel utpekes en tiltrodd tredjepart som står for sammenstilling av de forskjellige datafilene fra de forskjellige registrene, eller Helsedirektoratet kan opprette løpenumre som distribueres til registrene sammen med fødselsnumrene. Den som skal produsere statistikken mottar da kun løpenumrene.

2.4. Mottakers rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger

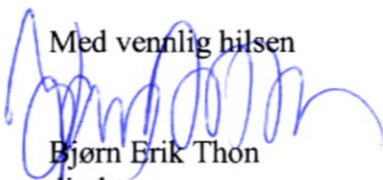
Høringsnotatet behandler ikke spørsmålet om mottakers behov for rettslig grunnlag for å motta personopplysninger fra egenandelsregisteret.

For ordens skyld understreker vi at det å fjerne fødselsnummer ikke gjør personopplysninger anonyme, særlig når datafilen inneholder personopplysninger fra mange forskjellige registre. Opplysninger om enkeltpersoner anses som personopplysninger så lenge enkeltpersonen kan identifiseres, for eksempel på bakgrunn av kombinasjonen av forskjellige opplysninger, jf. personvernforordningen art. 4 nr. 1.

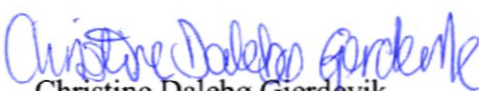
Den som skal motta personopplysninger for å produsere statistikk trenger derfor både dispensasjon fra taushetsplikten og rettslig grunnlag etter personvernforordningen art. 6, selv om resultatet skal være anonym statistikk. Personopplysningene i egenandelsregisteret anses som helseopplysninger, og det er i utgangspunktet forbudt å behandle slike opplysninger, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 1. Derfor kreves det også at ett av unntakene i art. 9 nr. 2 er oppfylt.

Vi stiller oss til rådighet dersom dere ønsker utfyllende informasjon eller har spørsmål til vårt høringssvar. Dere kan i så fall ta kontakt med Christine Dalebø Gjerdevik på telefon 22 39 69 49.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
direktør

Christine Dalebø Gjerdevik
rådgiver

Kopi til: Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Postboks 8112 DEP, 0032
OSLO, Norge